

Examenul național de bacalaureat 2021

Proba E. c)

Istorie

Varianta 4

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÊTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „Moldva (Moldova) már állami létének első évtizedeiben Magyarország azon sorozatos próbálkozásaival nézett szembe, hogy visszaállítsa fennhatóságát a Kárpátoktól (Carpații) keletre eső területeken. Moldva uralkodói megpróbálták megmenekülni ettől a fenyegetéstől és Lengyelországot támogatták.

Bogdan (Bogdan), a független moldvai állam megalkotóját, Lațcu követte a trónon [...]. Neki szembe kellett néznie I. Lajos magyar király 1370-es Lengyelország királyává való megválasztásából következő lengyel-magyar bekerítéssel. Lațcu áttért a katolikus hitre, és közvetlen kapcsolatba lépett a pápasággal azért, hogy csökkentsen a Magyar Királyság nyomását. A katolicizmus bevezetése csakis Lațcu uralma idején maradt érvényben, mivel pusztán politikai meggondolásból eredt [...].

Lațcu utódja, Petru Mușat [...], felhasználta az I. Lajos halála (1382) után bekövetkező lengyel-magyar unió felbomlását arra, hogy szabaduljon Magyarországra nyomása alól, és rendezze kapcsolatait Lengyelországgal. Az 1387-es Liov-i szerződéssel rendezte kapcsolatait Lengyelországgal és ezáltal Moldva külpolitikai támogatást kapott a magyar veszéllyel szemben. Petru Mușat kiemelt fontossággal kezelte az ország gazdasági, adminisztratív és egyházi megszervezését. Ő verette az első moldvai ezüstpénzt; a belső és az áthaladó kereskedelemnek köszönhetően az ország bevételei jelentősen megnövekedtek.” (A. Oțetea, *Istoria poporului român*)

B. „Ștefan cel Mare 1470-től kezdte a Portával [Török Birodalom] szembeni ellenállást. Ștefan [cel Mare], Mircea cel Bătrân havasalföldi uralkodóhoz és Hunyadi János erdélyi vajdához hasonlóan arra törekedett, hogy az ellenállás közös és tartós erőfeszítés legyen Havasalfölddel (Țara Românească), Erdéllyel (Transilvania) és Magyarországgal. [...] Ștefan cel Mare szándékával ellentétben a törökök a Moldva elleni háború mellett döntöttek. Először a tatárok támadtak, akik teljes vereséget szenvedtek a Dnyeszter közelében Lipinți-nél [...]. Ezt a törökök támadása követte [...]. 1475. január 10-én Vaslui városának közelében [...], egy olyan erdővel övezett területen vívták meg a csatát, amelyek gátolták a támadókat haderejük kibontakozásában. A törökök veresége teljes volt, négy napon keresztül üldözték őket [...]. A Vaslui-nál kivívott [...] presztízs-győzelem nem tartoztathatta fel a Portát, amely óriási emberi és hadászati tartalékokkal rendelkezett. Következésképp, már 1475. január 25-én Ștefan cel Mare levelet küldött Európa uralkodóinak [...], amelyben értesítette őket a Vaslui-i győzelemről, és figyelmeztette őket, hogy a szultán «teljes erejével» támadni fog, hogy elfoglalja Moldvát [...].” (C. C. Giurescu, D. C. Giurescu, *Scurtă istorie a românilor*)

Válaszoljon a források alapján az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg a **B** forrásban megjelenő erdélyi vajdát! **2 pont**
2. Írjon ki az **A** forrásból egy, a gazdaságra vonatkozó információt! **2 pont**
3. Nevezzen meg két olyan történelmi térséget, amely az **A** és a **B** forrásban is előfordul! **6 pont**
4. Írja ki a vizsgalapra annak a forrásnak a betűjelét, amely azt támasztja alá, hogy a katolicizmus bevezetése ideiglenes volt! **3 pont**
5. Írjon ki a vizsgalapra a **B** forrásból két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van, és emelje ki mindkét információ szerepét (ok, illetve okozat)! **7 pont**
6. Mutasson be két olyan történelmi eseményt, amelyeket a románok bonyolítottak le a XIV. és XV. századokban, másokat, mint amelyeket az **A** és **B** források említenek! **6 pont**
7. Határozzon meg egy hasonlóságot két olyan diplomáciai akció között, amelyben részt vettek a román térség képviselői a XVI. és XVII. századokban! **4 pont**

II. TÉTEL

(30 pont)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrást:

„Románia (România) [...] egy Török Birodalom elleni szövetség létrehozásáról tárgyalt Szerbiával és Görögországgal. Szerbiával a kapcsolatok kifejezetten szorosak voltak annak köszönhetően, hogy mindkét országban jelentős volt a függetlenségi törekvés. [...] 1867-ben I. Károly (Carol I) és Szerbia hercege [...] megegyezett, hogy együttműködik és [...] 1868-ban szövetséget írtak alá, amely közös katonai akciót irányzott elő azzal a céllal, hogy megszüntessék a Török Birodalom fennhatóságát. [...]

Lascăr Catargiu konzervatív kormánya egyre inkább Ausztria felé közeledett [...]. A megfelelő kereskedelmi egyezményt célzó tárgyalások [...], amelyek I. Károly trónra lépése után elhalasztódtak, most felgyorsultak, mivel mindkét fél felismerte az előnyeit. A szerződést 1875-ben írták alá [...], és magába foglalta a kereskedelem fejlesztését a két ország között [...], de egyértelműen Ausztria-Magyarország számára volt gazdaságilag előnyös, mivel ez csaknem az összes árura a legkisebb vámot szabta ki [...]. Viszonzásul Románia számára lehetővé tette, hogy gabonát és más termékeket exportáljon Ausztria-Magyarországra vámok fizetése nélkül [...].

Románia igyekezett kapcsolatot teremteni [...] Oroszországgal is. 1874-ben diplomáciai kirendeltséget hozott létre Szentpéterváron, és 1875-ben tárgyalásokat kezdeményezett egy kereskedelmi egyezmény létrehozásáról. [...] A függetlenség megvalósítása céljából a románok többséttámogatást kerestek, míg az oroszok igyekeztek ellensúlyozni Ausztria növekedő romániai jelenlétét. Augusztusra már elkészült egy tervezet, de ezt az orosz küldöttség vonakodott aláírni [...] azért, hogy ne provokálja a törököket [...]. Az 1875-ös válság [...] és a tudat, hogy Szerbia és Montenegró hadba lépne a Török Birodalom ellen, illetve az a tény, hogy Oroszország kénytelen lenne támogatást küldeni Romániának, végül meggyőzte az oroszokat, hogy fogadják el a román feltételeket. 1876 márciusában aláírták a [kereskedelmi] egyezményt, amelyet 1876 októberében ratifikáltak. [...] Ezáltal, egy év leforgása alatt, a második nagyhatalom ismerte el Románia azon jogát, hogy a török kormányzat beleegyezése nélkül nemzetközi egyezményeket kössön, ugyanakkor a román politikai vezetők meg voltak győződve, hogy sikerült elnyerjék Oroszország jóindulatát.”

(K. Hitchins, *România 1866-1947*)

A forrásból kiindulva válaszoljon az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg azt a forrásban említett államot, amelynek a fennhatósága alatt állt Románia!
2 pont
2. Határozza meg a századot, amelyre az adott forrás vonatkozik!
2 pont
3. Nevezze meg a forrás alapján a román állam vezetőjét, és egy akciót, amely Románia és Szerbia között zajlott!
6 pont
4. Említsen meg a forrás alapján két információt, amely Románia és az Osztrák-Magyar Monarchia közötti szerződésre vonatkozott!
6 pont
5. Fejtse ki véleményét az adott forrásból kiindulva Románia és Oroszország közötti kapcsolatokra vonatkozóan, és támassza alá a fenti forrásból vett két információval!
10 pont
6. Érveljen egy megfelelő történelmi ténnyel azon kijelentés mellett, miszerint egy 1801-1850 között a román térségben megfogalmazott politikai tervezet elősegítette a modern román állam létrehozását. Pontot ér a megfelelő történelmi tény bemutatása, valamint az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata.)
4 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

Írjon egy megközelítőleg két oldalas esszét Románia XX. századi fejlődéséről, figyelembe véve a következőket:

- nevezzen meg két olyan nemzetközi politikai-katonai eseményt, amelyben a románok részt vettek a XX. század első két évtizedében és ezeknek egy-egy következményét;
- mutassa be az 1923-as alkotmány egy jellemzőjét;
- nevezze meg a XX. század első felében, a második világháború utáni Romániában bevezetett új politikai rendszert;
- fejtse ki véleményét Románia 1952-1980 közötti belpolitikájára vonatkozóan, és támassza ezt alá egy történelmi érveléssel!

Figyelem! Pontot ér a megfelelő történelmi nyelvezet használata, az esszé felépítése, az ok-okozati összefüggések kiemelése, a történelmi érv kidolgozása (megfelelő történelmi tény bemutatása, az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata), a történelmi események megfelelő időrendi/logikai sorrendjének, valamint a terjedelmi követelményeknek a betartása is.